

МІЖОСОБИСТІСНІ КОНФЛІКТИ У СТУДЕНТСЬКОМУ КОЛЕКТИВІ ТА ЇХ ОСОБЛИВОСТІ

У статті подано аналіз психологічних особливостей міжособистісних конфліктів у студентському колективі, а також визначено шляхи профілактики та розв'язання міжособистісних конфліктів у студентів.

Ключові слова: конфлікт, міжособистісний конфлікт, внутрішньоособистісний конфлікт.

Сучасне суспільство ставить людство перед вибором: воно стане або століттям конфліктології, або воно стане останнім століттям в історії людства.

Успішність студентів у навчально-виховному процесі, а надалі і у професійному житті залежить від характеру їх міжособистісних відносин в колективі. Вступаючи до ВНЗ, молоді люди розпочинають нове життя, де навчаються самовиражатися, формують нові цілі. Відомо, що у своєму розвитку будь-яка група проходить стадії становлення, конфліктного періоду, нормотворення, ділової активності і розпаду. Під час навчання та спілкування студенти стикаються з багатьма проблемами, що зумовлюють зовнішні суперечності. Такі конфліктні переживання завжди пов'язані з сильним негативно забарвленим емоційним напруженням, відчуттям внутрішнього дискомфорту. Тривале емоційне напруження негативно позначається на результатах навчання студентської молоді і нерідко призводить до різних форм агресивної поведінки, яка спрямована на інших. Крім того, якщо студент не може перебудувати свою поведінку відповідно до конкретної ситуації, це може спричинити нервові виснаження й невроз.

Мета статті – розкрити психологічні особливості міжособистісних конфліктів студентів та визначити основні шляхи вирішення та профілактики міжособистісних конфліктів у студентському колективі.

Проблему міжособистісних конфліктів, їх джерел, шляхи вирішення розглядали у своїх роботах Д. Бернард, М. Дойч, Г. Зіммель, Р. Кілмен, Л. Коузер, Т. Парсонс, Р. Снайдера, К. Томас, З. Фрейд, К. Хорні. Окремі аспекти конфлікту досліджували вчені К. Левін, М. Дейч, Дж. Картрайт, Р. Ліпіт.

У психологічній літературі можна зустріти різні класифікації конфлікту. Так, у працях М. Дойча, А. Рапопорта, Д. Бернарда, Л. Коузера, Л. Понді, Р. Маку, Р. Снайдера та інших вчених в основу типології покладено характер об'єктивної ситуації протиріччя і розуміння даної ситуації сторонами як справжній конфлікт; випадковий чи умовний конфлікт; зміщений конфлікт; неправильно приписаний конфлікт; латентний (прихований) конфлікт; помилковий конфлікт. Така класифікація може бути оцінена як спроба внесення міри в оцінку конфлікту, але відсутність більш строго(суворо) визначених базових понять не дає змоги досягти цієї мети.

А. А. Єршов пропонує розрізняти конфлікти за їх соціально-психологічним дослідженням із джерела, за змістом, значущістю, типом вирішення, формою вираження, типом структури взаємин, соціальною формалізацією, соціально-психологічним ефектом, соціальними результатами [2].

Стадії вирішення міжособистісного конфлікту відбуваються, по-перше, через перетворення самої об'єктивної конфліктної ситуації і, по-друге, через перетворення образів ситуації, що є в його сторонах. В обох випадках можливе двояке вирішення конфлікту: часткове, коли виключається тільки конфліктна поведінка, але не виключається внутрішнє стримуване спонукання до конфлікту в сторін; і повне, коли конфлікт усувається і на рівні фактичної поведінки, і на внутрішньому рівні. Повне усунення конфлікту внаслідок перетворення об'єктивної конфліктної ситуації спостерігається, коли за допомогою розведення сторін вони позбавляються можливості і необхідності контакту, а отже, конфліктної взаємодії або вишукування додаткових ресурсів і повного задоволення ними обох сторін.

Аналізуючи і систематизуючи різні конфліктні ситуації, деякі автори виділяють такі поняття, як "образи конфліктної ситуації", змістовною стороною яких виступають ідеальні картини, образи конфліктної ситуації, що є в кожного з учасників конфлікту. Ці внутрішні картини ситуації містять у

собі уявлення учасників про самих себе (свої мотиви, цілі, цінності, можливості тощо), уявлення про конфронтуючі сторони (їхні мотиви, цілі, цінності, можливості тощо) і уявлення про середовище, у якому складаються конфліктні відносини. Саме ці образи, ідеальні картини конфліктної ситуації є безпосередньою детермінантою конфліктної поведінки її учасників.

Для поглибленішого розуміння розвитку конфлікту і конфліктної ситуації існує поняття "умови перебігу конфлікту". На думку вчених, важливою складовою зовнішнього контексту конфлікту, у якому він виникає і розвивається, виступає соціально-психологічне середовище, представлене звичайно різними соціальними групами з їх специфічною структурою, динамікою, нормами, цінностями [3].

У психології конфлікт визначається як зіткнення протилежно спрямованих, несумісних одна з одною тенденцій у свідомості окремо взятого індивіда, у міжособистісних взаємодіях або міжособистісних відносинах індивідів або груп людей, що пов'язано з негативними емоційними переживаннями [4].

Виходячи з цього визначення, основу конфліктних ситуацій у студентській групі між окремими її членами становить зіткнення між протилежними інтересами, думками, цілями, різними уявленнями про спосіб їх досягнення. Особливу увагу при вирішенні міжособистісних конфліктів у студентському колективі слід приділяти викладачам, які безпосередньо працюють із ними. Однією з форм підвищення їхньої психологічної компетентності, ефективності діяльності щодо запобігання важким ситуаціям, які виникають в студентів, зокрема, це стосується і міжособистісних конфліктів, є психологічна консультація та психологічна служба, яка має діяти при університеті. Високої ефективності цієї форми можна досягти за умов взаємної довіри між психологом і педагогами. Під час психологічної консультації можуть використовуватися відповіді на питання, поради і практичні рекомендації, аналіз конкретних ситуацій, що виникли, тощо [5].

Висновки. Причиною міжособистісних конфліктів у студентському середовищі може виявитися перекручене сприйняття і розуміння ситуації, поведінка одного по відношенню до іншого, взаємне або одностороннє нерозуміння, неправильне тлумачення намірів.

Особистісними передумовами щодо розбіжності з оточуючими можуть слугувати такі риси, як нетерпимість до недоліків інших, знижена самокритичність, імпульсивність, нестриманість у почуттях, що вкоренилися, негативні забобони, упередження стосовно тих чи інших людей. Конфліктоутворюючими якостями можуть стати схильність до агресивної поведінки, до підпорядкування собі інших, невихованість, відсутність внутрішньої духовної культури, неухважність, непошана до людей, користюлюбство, егоїзм, тобто такі риси характеру, які сформувалися як результат неправильного, одностороннього виховання.

У профілактичній роботі із запобігання конфліктам використовуються різноманітні види і методи психотерапії, у тому числі й активні методи на прикладі ігрових психотехнік, тренінгових психотехнологій і аутотренінгів, методи групової психотерапії та ін.

Використана література:

1. Ємельяненко Л. М. Конфліктологія : навч. посіб. / Л. М. Ємельяненко, В. М. Петюх, Л. В. Торгова, А. М. Трженко ; за заг. ред. В. М. Петюха, Л. В. Торгової. – К. : КНЕУ, 2003. – 315 с.
2. Ершов А. А. Личность и коллектив / А. А. Ершов / Межличностные конфликты в коллективе и их разрешение. – Л., 1976. – 213 с.
3. Життєві кризи особистості : наук.-метод. посіб. – У 2 ч. / ред. рада : В. М. Доній, Г. М. Несен, Л. В. Сохань, І. Г. Єрмаков [та ін.]. – Ч. 1: Психологія життєвих криз особистості. – К. : ІЗМН, 1998. – 356 с.
4. Конфліктні ситуації та шляхи їх розв'язання // Психологія : підручник / за ред. Трофімова. – К., 2000. – С. 495-510, 486-495, 463-467.
5. Конфліктологія : підручник / за ред. О. М. Герасінової, Л. К. Панова. – Х. : Право, 2002. – 256 с.
6. Халин Ю. Л. Межличностная и внутриличностная тревога в условиях значимой совместной деятельности / Ю. Л. Халин // Вопросы психологии. – 1991. – № 5. – С. 56-64.

7. Юферова Т. И. Поведение аффективных детей в конфликтных ситуациях / Т. И. Юферова // Вопросы психологии. – 2005. – № 2. – С. 113-123.

Abstract

The article analyzes the psychological characteristics of interpersonal conflicts in student kolyktyvi and the ways of preventing and resolving interpersonal conflicts among students.

Keywords: *conflict, interpersonal conflict, intrapersonal conflict.*

УДК 378.015.31:[316.42:78]

Коробецька С. Ю.

ПАТРІОТИЧНЕ ВИХОВАННЯ СТУДЕНТІВ ЗАСОБАМИ МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА

Статтю присвячено актуальній проблемі патріотичного виховання студентів засобами музичного мистецтва. Висвітлено питання організації та проведення волонтерських концертів за участю студентів для поранених бійців у військовому шпиталі.

Ключові слова: *патріотизм, волонтерська діяльність, українська народна пісня, концерт.*

На сучасному етапі становлення державності в Україні та вирішення гострих політичних, економічних та військових проблем важливою є проблема патріотичного виховання молоді, становлення справжнього громадянина-патріота своєї країни. Виховання патріотизму у студентської молоді є актуальним завданням сучасної педагогіки, адже суспільні процеси, що відбуваються в країні, спонукають до чіткого визначення власного ставлення до них кожного громадянина України.

Студентська молодь визначатиме в майбутньому історію власної країни, від патріотизму кожної молодої людини залежить її відданість національним інтересам країни.

Як зазначає В. Чернова, “у сучасному українському науковому дискурсі поняття патріотизму має широкий спектр тлумачень, що відбиває інтегральну природу самого явища” [3, с. 233]. Зокрема, одним з аспектів є “любов до батьківщини, відповідальність за її долю і готовність служити її інтересам, а в разі потреби самовіддано боронити здобутки свого народу” [2, с. 471]. На нашу думку, у контексті теми статті, можна виокремити смислове “ядро” поняття патріотизму, що полягає у вихованні, передусім, почуття любові до Батьківщини, відданості українському народові, в успадкуванні його найкращих культурних традицій. Підґрунтям цих якостей служить формування у молоді системи світогляду як результату засвоєння нею культурних традицій, історії та звичаїв власного народу. Музичне мистецтво є одним з джерел формування культурного тезаурусу молодої людини. Особливо це стосується студентів вузів мистецтв, які професійно навчаються музиці.

Слід відзначити, що політичні та військові події останніх років зумовили створення сприятливого підґрунтя для зростання патріотизму у молоді та студентства. Трагічні події Майдану, війна на Донбасі не можуть залишити осторонь будь-яку людину, а тим більше молодь, яка бере безпосередню участь у цих подіях. В умовах стихійного руху громадян України народилася нова форма суспільно-патріотичної діяльності, спрямована на допомогу українським військовим, – це волонтерство. Бере участь в ній і студентська молодь.

Яскравими заходами волонтерської діяльності студентів Інституту мистецтв НПУ ім. М. П. Драгоманова стали концерти для поранених бійців у Центральному військовому шпиталі м. Києва, організовані кафедрою теорії та історії музики. Ідея концертів для поранених військових народилася в умовах, коли відчувалася потреба долучитися до благодійної справи допомогти пораненим, які прибули із зони бойових дій на лікування, донести живильну силу музики до їхніх сердець. Фактично, ці концерти стали музично-терапевтичними сеансами для хворих бійців. З іншого